

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

§. II.

Respondetur Quaestio.

Dico primò, ponendas esse in Divinis notio-
nes. Ita communitè docent Theologi, cum
Magistro in 1. dist. 26. & cum D. Thoma hic art.
1. ubi hanc conclusionem duplici ratione de-
monstrat.

Prima est: Catholici debent habere nomina
hæreticis, quibus utantur ut respondeant. Hæ-
retici, inquirentibus quomam Pater, Filius, &
Spiritus Sanctus sint personæ? Sed rationes ob-
jectivæ correspondentes his nominibus, & ab
illis significatæ, sunt notiones; quia sunt propri-
etates personales, non utrumque, sed ut princi-
palia quibus personæ divinæ innescunt: Ergo
in divinis ponit debent notiones.

Secunda ratio est: Oportet habere nomina,
quæ tantum fieri potest, ad explicanda omnia quæ
sunt in divinis: Sed in una persona Trinitatis, v.
g. in Patre, sunt duæ relationes, scilicet paterni-
tas, & spiratio activa: Ergo oportet habere no-
mina, ad explicandam non solum unitatem per-
sonæ, sed etiam pluralitatem relationum: ratio-
nes verò objectivæ, his nominibus significatæ,
sunt verè notiones, utpote participantes defini-
tionem notionis: Ergo in Divinis notiones ad-
ministrandæ sunt. Minorem probat D. Thomas,
quia spirationi activæ correspondet pro termi-
no relatio spirati, & paternitati filiationi, quæ di-
versæ relationes sunt; unica autem relatio ad du-
os terminos non potest referri: Ergo non cor-
respondet ipsi in Patre unica sed duplex relatio.

Dicit: Una relatio secundum speciem termi-
nandi potest ad plures relationes; ut constat tum
in patre plures filios habente, ad quos unâ rela-
tione refertur, cum tamen ex patre filiorum plu-
res relationes respondeant; tum etiam in al-
bo, quod unicâ relatione similitudinis omnia re-
spicit quibus assimilatur, cum tamen in quolibet
colorum distincta sit relatio; tum denique in filio
quem unicâ relatione patrem & matrem respi-
cit, tenet frequentior Philosophorum senten-
tia, cum tamè relatio patris & relatio matris spe-
cie distinguantur: Ergo ex eo quod in Filio &
Spiritu Sancto, ad quos Pater refertur, plures
sunt relationes, non rectè colligitur relationes qui-
bus illos respicit specie virtualiter esse distinctas.

Respondet distinguendo Antecedens. Ad
plures relationes, specie adæquatè distinctas,
nego Antecedens: numero solum differentes,
non specificè inadæquatè in ratione terminandi,
concedo Antecedens, & nego consequentiam,
quam non probant exempla adducta. In primo
enim & secundo, solo numero distinguuntur re-
lationes terminantur. In tertio, etsi paternitas &
materinitas specificè distinguantur, illarum ta-
men distinctio inadæquatè est & partialis, in ra-
tione terminandi relationem filiationis: quia eo
modo comparantur relationes istæ ad terminan-
dam relationem filiationis, quo patris & matris
activæ & passivæ concursus ad causandam filij
nativitatem. Sicut ergo ad istam inadæquatè &
partialiter se habet utriusque concursus, ita eor-
um relationes inadæquatè & partialiter termi-
nant relationem filij. In nostro autem casu, p. o-
cessio & spiratio terminantes paternitatem & a-
ctivam & spirationem, non se habent partialiter,
sed totaliter terminant.

A Dico secundò, dari in divinis quinque tantum
notiones: nempe paternitatem, & innascibilita-
tem in Patre; filiationem in Filio; spirationem
activam in Patre & Filio, ut sunt principium Spi-
ritus Sancti; & processionem seu spirationem
passivam in ipso Spiritu Sancto. Ita D. Tho-
mas hic art. 3.

Probatur ratione illius: cum notio pertine-
at ad ordinem originis, tot debent poni notio-
nes, sunt ordines originum ad dignitatem per-
tinentes: Sed isti non sunt nisi quinque: Ergo
quinque tantum dantur notiones in Divinis. Mi-
nor probatur: In divinis non sunt nisi duæ pro-
cessiones, ex quibus quælibet importat dupli-
cem ordinem positivum originis; processio qui-
dem per intellectum, quæ est generatio, im-
portat ordinem ejus à quo est alius; qui ordo vo-
catur paternitas, & est notio Patris; & ordinem
ejus qui est ab alio, diciturque Filiatio, quæ est
notio Filii. Secunda etiam processio importat
duplicem ordinem similem; nempe ejus à quo
est alius, qui ordo est Spiratio activa, per quam
producitur Spiritus Sanctus, & hæc est notio Pa-
tris & Filii, in quantum sunt principium Spiritus
Sancti; & ejus qui est ab alio, & hic dicitur Spi-
ratio passiva, quæ est notio Spiritus Sancti. Præ-
ter illos ordines originis positivos, est adhuc ali-
us ad originem negativè spectans, nempe ordo
ejus à quo est alius, & qui non est ab alio; qui
pertinet ad ordinem originis, eo modo quo ne-
gationes pertinent ad ordinem affirmationum;
& sic est innascibilitas, quæ est alia notio Patris.
Sed non est alius modus originis ad dignitatem
pertinens, præter quinque assignatos, ut ex soluti-
one argumentorum constabit: Ergo non sunt
in Divinis nisi quinque notiones assignatæ.

§. III.

Solvuntur Objectiones.

D Obijcies primò: Generatio in Patre, & nati-
vitas in Filio, habent rationem notionis:
Ergo dantur plusquam quinque notiones in Di-
vinis. Consequentia pater, Antecedens proba-
tur. Generatio & nativitas sunt rationes cogno-
scendi Patrem & Filium, & aliàs ad dignitatè spe-
ctant; quod sufficere ad rationem notionis pa-
tet ex dictis: Ergo rationem notionis obtinent.

Respondet negando Antecedens, ad cuius
probationem dicendum est, quod ut aliquid ob-
tineat rationem notionis in Divinis, debet esse
ratio cognoscendi personam divinam in se ipsa:
generatio verò & nativitas, cum sint nomina si-
gnificantia origines in fieri & tendentia, notifi-
cant tantum actus notionales divinarum perso-
narum, non verò ipsas personas divinas in se
ipsis, & ideo notiones non sunt.

Addo quod, generatio & nativitas possunt
considerari, vel in recto, vel in obliquo: primo
modo dicunt aliquid absolutum, unde ut sic non
possunt esse notiones: secundo modo paterni-
tatem & filiationem, quæ sunt duæ ex notioni-
bus assignatis, important: & ita sub hac consi-
deratione numerum notionum augere nequeunt.

Obijcies secundò: Ratio Verbi & ratio Fi-
lij virtualiter distinguantur in Filio (& idem di-
cendum de ratione boni & auri in Spiritu San-
cto) Ratio verbi notio est, cum ad originem
spectet, & dignitatem importet: Ergo dantur in
Filio duæ notiones, & eodem in Spiritu San-
cto;

49.

50.

51.

E

52.

Et; & consequenter plures sunt notiones, quam quinque assignatæ.

53. Respondeo primò, negando Antecedens: cum enim ratio representationis connotata à Verbo, non distinguatur virtualiter à ratione naturæ, quæ in conceptu Filii importatur; eò quòd illæ duæ rationes ad eandem lineam intellectualem pertineant; etiam ratio Filii, & ratio Verbi in secunda Trinitatis persona identificantur sine virtuali discrimine, ut in 2. disp. ostensum est.

Art. 4.
§. ultimo.

54. Præterea, dato & non concesso, quòd ratio Filii & Verbi distinguantur virtualiter, quantum ad perfectiones absolutas, quas de connotato important; tamen certum est, rationem Verbi, pro eo quòd in recto dicit, nempe relatione, non distinguui virtualiter à ratione Filii; esse autem notionem, non comperit Verbo aut Filio ratione connotati, vel absoluti, sed ratione illius quòd ab utroque in recto importatur, quòd est relatio.

55. Objicies tertio: Spiratio activa non est notio: Ergo non dantur quinque notiones. Consequentia patet, Antecedens probatur. Notio debet esse proprietatis personalis, nam quòd non est proprium, non potest esse ratiocognoscendi personam in sua propria ratione: Sed spiratio activa non est proprietas personalis; cum duabus personis conveniat, scilicet Patri & Filio, simul spirantibus & producentibus Spiritum Sanctum: Ergo rationem notionis non obtinet.

56. Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem dicatur cum D. Thoma *opuscul. 3. cap. 59.* proprietatem dici dupliciter: primò absolute, secundò comparative. Sic risibilitas, quæ est proprietas hominis, est proprietas absoluta; esse verò bipedem, est proprietas ipsius comparative ad quadrupedia. Ita etiam in proposito, spiratio activa non est proprietas absoluta, quasi conveniens uni personæ, sed comparativa, in ordine scilicet ad Spiritum Sanctum, cui ipsa non convenit.

57. Objicies ultimò: Innascibilitas in Patre vel sumitur pro materiali, vel pro formali? Si primum, non est notio à paternitate distincta, cum de formali significet paternitatem. Si secundum, notio est, cum negatio sit, & consequenter dignitatem non explicet, de ratione enim notionis est quòd ad dignitatem pertineat, ut supra diximus: Ergo non sunt quinque notiones in Divinis.

58. Huic argumento patebit solutio ex dicendis disputatione sequenti, ubi significatum formale hujus nominis *ingenitum*, quòd est idè ac innascibile, exponemus. Nunc breviter respondeo, eligendo secundam partem dilemmatis. Ad probationem in contrarium dicendum est, ad rationem notionis necessarium non esse quòd sit dignitas, sed sufficit quòd circumlocutive & à posteriori dignitatem explicet; sicut nec requiritur quòd sit personalitas, sed quòd personalitatem notificet. Licet autem innascibilitas ratione sui formaliter dignitas non sit, tamen à posteriori explicet dignitatem personalem primæ personæ, scilicet auctoritatem principii, per modum capitis & fontis omnium divinarum personarum, ut latius expendemus disputatione sequenti.

59. Dices: Si notio in negatione consistere posset, sequeretur plures alias dari notiones, quam quinque enumeratas: nam in Filio negatio procedendi per voluntatem, quæ *inspirabilitas* dicitur, & in Spiritu Sancto negatio procedendi per intellectum tanquam terminum genitum, quæ

ingenerabilitas appellatur, rationem notionis obtinebunt; & sic ad minus dabuntur septem notiones in Divinis: Sed hoc non admittitur a nobis: Ergo &c.

Respondeo negando sequelam Majoris: *Inspirabilitas* enim nec dignitas est, nec dignitatem denotat. Et idem de *ingenerabilitate* dicendum. Tum quia, supposito quòd aliquid producat, non dicit, ex nostro modo concipiendi, dignitatem, quòd careat hoc, vel illo modo productionis: Tum etiam, quia *inspirabilitas* sumpta ratione sui, creaturis potest competere, & similiter *ingenerabilitas*; cum creatura non *spiretur*, & possint produci per actionem quæ generatio non sit, *Innascibilitas* autem, quæ in negatione omnium principii consistit, explicat dignitatem, scilicet auctoritatem principii, per modum capitis & fontis omnium divinarum personarum; solùmque primo supposito perfectissimæ naturæ intellectualis competere potest.

Hujus discriminis radicem assignavit D. Thomas 1. *ad Ambaldum dist. 28. quest. 1. art. 1. ad 3.* quia scilicet, quòd affirmatio est specialior, eò universalior evadit negatio; & contra quòd universalior fuerit affirmatio, eò illius negatio est contradietoria: ut constat in negatione animalis, quæ limitatior est, & paucioribus convenit, quam negatio hominis; quia animalis affirmatio universalior est affirmatione hominis. Quia ergo *inspirabilitas* est negatio peculiaris processionis, & *ingenerabilitas* negatio processionis per intellectum, quæ etiam specialis processio est; *innascibilitas* autem est negatio processionis ut sic, quæ universalior est quilibet ex his processionibus; consequens est quòd primæ negationes universaliores sint, nec ad intellectualem naturam coarctatæ, subindeque dignitatem non denotent; ista autem negatio coarctatur ad naturam intellectualem, & illius dignitatem designat.

DISPUTATIO VIII.

De persona Patris.

Ad quest. 33. D. Thoma.

Duo sunt nomina, quæ primæ personæ divinx solent attribui: primum est nomen Patris, quòd est tantæ religionis & excellentiæ, ut Cyrillus asserat, hoc præclarissimum nomen magis ei quam Deititulum convenire: Hoc enim (inquit) dignitatem & substantiam significativum est proprietatis. Deum enim si dixeris, rerum omnium Dominum ostendisti. Patrem verò si appellaveris, proprietatem recognoscis. Deus dicitur & Dominus, quatenus mundum creavit. Pater appellatur, quia Filium æternum sibi consubstantialem, & Deum genuit.

Cum hac Cyrilli cogitatione concordat quòd refertur Joann. 20. scilicet Christum agnoscere Magdalene post resurrectionem, in illa illi ut hæc annuntiaret Discipulis: Ascendo ad patrem meum, & Patrem vestrum, Deum meum, & Deum vestrum. Ubi præmittit titulum Patris, eumque Deo titulo anteponit: Quia (inquit Theodoretus) in appellatione Patris magis quàm Domini delectatur.

Secundum nomen quòd primæ personæ convenit, est nomen *ingeniti*, seu *innascibilis*, quòd etiam summæ dignitatis est ac excellentiæ: hoc